

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

§. 5. Procedunt isti in fraterâ dolosâ, in paruis scrupulosi, at non in magnis: conscientiam habeat timidam, non stultam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52962](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52962)

artificio, ut illud ad summum extollant, quod nihil est. Quæ accusatio, quam oratorie composita? Primum considerant, quod illi sint discipuli Domini: Discipuli tui, volentes in hoc inuete, quod illi debeant esse humaniores, cultiores & suis in actionibus circumspicientes: populus qui perfectionem profectur, nec in apice debet aberrare: Discipuli tui, suadet æquitas, ut in operibus suis eam præferant doctrinam, quam a te tua cura, magis institutione imbibent. Macula est, quæ vellem in te præiosissimam, & quæ omnium oculis spectanda proponitur, velut olci in veste coccinea.

Secundo: perpendunt, quod id quod agunt, defectus non sitialis qualis, sed tæe quid, ut in illo deficiere, sit antiquas sanctaliquæ eorum euertere traditiones, unde dicuntur traditiones in plurali q. d. eo modo in hoc procedunt, ut per hoc insinuant, quod quoad illos, nulla sit religio consistendo, quam habeant, nec sancta traditio quam repræsentant; & quod sine scrupulo, sine timore contra illarum quamlibet peccabunt, quotiescumque sese obtulerit occasio, sicut in præsentibus illas transgrediuntur.

Tertio ponderant, quod illæ traditiones factæ non sunt, nec institutæ per iuniores inexpertos, seu ignorantes, seu populum, nullus dignitatis, at per seniores, populum magis rominus, auctoritatis plurima: Remque fore non minimam, hoc quod tanta sapientia erat perpendum, per tales, ac adeo religiofos magistros prudentes, insinuant, modo discipuli, nullus eorum auctoritatis, infirmere vellent & aspernari. Perpende quærationes nihil um extollant: Attamen huc adde, factum hoc comprime phantasma, hanc in palliam demuda figuram, & videbis, quod nihil remaneat, quod in substantiam colligatur, in eo quod manus non abluant panis frustum comedentes: Non lauam manus meas, cum panem manducant. Te Deus à corde male affecto præferet: quod enim nihil est, facies, ut mundus esse videatur, & de puluere minutissimo, montes & rupes usque in cælum excitabit.

§. 5. Procedunt isti in statera dolosa, in paruo scrupuloso, at non in magna conscientiam habent timidam, non stultam.

Gregorius illos descripsit David (vt notat Theodoretus) quibusdam verbis, quæ huic proposito tantum conuenienter dixisse indicatur. Videat illos prius in concilijs suis peractis, quæ contra Dominum cogitant, & machinati fuerant quos sic alloquitur: Quousque irruis in ho-

minem, interficis vniuersi vos, tanquam ampariet, inclinato, & macerie deulsi? Alio loco verba illa exponimus, & in substantia significant: Infelices, qui turmatum irruis in hominem illum Christi: irruis in hominem, sicut illi qui parietem cernunt ad casum inclinatum, & glomerat in illum impetum, vt ad terram prosternant Iudicantis, quod vos discedendo fugiat (sicut reipia Christus fecerant in Galileam) qui a quærebant eum Iuda: interficere, ait D. Ioan.) & vos extrimescat, & nolo facere vobis sit, vultu scilicet, atque impetu illum in terram prosternere: Hoc autem seriore, quod in vestrum cedit a teritum, & finitro casu res vobis succedet, patietique vobis ipsos conteret, verbis suis asperis, ac tunc reprehensione. Videt Pharisæos pariter conglobatos, vt parietem illum deiciant, atque: Verumtamen vani filij hominum, mendaces filij hominum in statera, vt decipiant ipsi de vniuersitate in idysion. Illos nominat hominum filios: Transfert D. Hieron. Filij Adam, indicans quod terreni sint, rebulque additi transitorij, sicut illis antea dixerat: Filij hominum vsquequo graui corde vt quid diligitis vanitatem & quæritis mandacium? illud verumtamen, idem est, ac indubie, certe, totum hoc opus vestrum reducitur ad vanitatem. Videntur in eo quod agunt zelo duci religionis, & beneficij communi: attamen maxima totum est vanitas: ieiunant, preces fundunt, elemosinas larguntur, at omnia vanitas: Vani filij hominum. Omnia faciunt vt videantur ab hominibus. Omnia eo diriguntur, vt vocentur magistri, Domini nostri: Veluti ab hominibus vocari Rabbi, vt sibi primatiam conuulsijs offerantur leca, ad hoc dilatant phylacteria sua, & vestium magnificant fimbrias, laetis induci procedunt, velut nasium velis, ventis enim agitantur; & quod magis extenduntur, eo plerius à vento tumet. Quam inflati procedunt, ventosi, cæteros elatis humeris arroganter despiciunt? O quanto saltu conglobati ad hominem illum procurrunt, illum vt putant euegunt, velut parietem iam inclinatum? Quod statin turgidi vt suæ signum auctoritatis, notantq; maiestatis: Verumtamen, vani filij hominum. Vere sunt illi viri omnium quos terra tulit, vanissimi, superbillissimi, inanissimi, ambrosissimi. Videntur quales incedant: Ne obstupefcas, vani etenim sunt, quos inanis propriæ mouet vêtus astimationis. Et Iudæi quid habet? Mendaces filij hominum in statera. O homines Deo perni, & execrabiles: iâ enim prædixit stateris. Spiritus S. Pondus est vultu, mensura est mensura, vtrumq; abominabile est apud Deum. Hæc cogitatio: E. Hom. 4. in tentiâ ponderat D. Greg. Pondus vni habes, quod alijs.

I. Iudæi vani filij

hominum

Ps. 43

Mart. 23

II.

Iudæi nescies Deo perni

et execrabiles

quia enim prædixit stateris

spiritus sanctus pondus est vultu mensura est mensura vtrumque abominabile est apud Deum hæc cogitatio est hominum 4 in tentiâ ponderat d. Greg. pondus vni habes quod alijs

alijs erogas quod illis vendis, & aliud, quod ab alijs recipias, quod tibi datur, Dominus execrat.

En quâ staterâ ipsi sua appendant, quæ cum sint maximæ iniquitates, & totius mundi ponderis grauissimi, illa vt leuissima ponderant: *Reliquis quæ grauiora sunt legis*, ait Christus, vos populus, qui Dei parentumq; violatis æstimationem, nec hoc esse alicuius ponderis, aut considerationis iniuste iudicatis. Millemis istuc horrentis inquinantur facile ijs templum Dei coram ipso & in facie profanantes, sauisimis suis auarijs furta committunt maledicta, & non toleranda sacrilegia quibus deuorant pauperes, miserisque consumunt & hæc omnia vt bona, sancta, religiosa iustaque diuidentur. Attende modo quo pendete defectus expendant alienos: vnum, non lauate manus cum panem manducant, quod nedum peccatum non est, sed potius quod ipsi agebant contrarium, erat superstitio; hoc vt malum iudicant maximum, non tolerandum, ac dignum, vt ob hoc tota commoueatur Hierusalem, in hunc finem tota proficiscatur concio Principum, Sacerdotum, Doctorem, ac Religiosorum: *Mendaces filij hominum in statera*.

Matt. 23. 29. Vinum illorum pretypon depinxit, & distinxit, qui iam a longè illos præmouerat, de quo illis præfatus est Oteas: *Chanaan in manu eius statera dolosa, calumniam dilexit*. Chanaan illos insimular, non quod ex genere essent Chanaan, sed vt illos à Deo vocet maledictos, velut Chanaan ab avo suo Noë, qui ait: *Maledictus Chanaan*. Similiter, licet natura Chanaan non essent, tales tamen ob morum prauitatem peruersasque consuetudines esse celebantur: vt illis Dominus per Ezechielem impropertur: *Generatio tua de terra*

Gen. 9. *Chanaan: pater tuus Amorebaui, & mater tua Cethea*. O ter maledictos, quod enim manibus habent pendus, mendax est & pernitium, iudicium pectoris eorum, odiosa calumniâ redundantis: *Calumniam dilexit*. Vult Deus, vt quidquid egeris, appendas in statera perpendens quid sit quod agas, quid in illo, quod præ manibus habes, præendas opere: num sit in Dei offensam; num in proximi iniuriam, imò ad ipsa vsque verba, præcipit Spiritus S. appendas in statera: *Verbis tuis facis stateram*. Gerebant illi pondus quo res appenderet, sed iniustum, mendax, proditorium. Si quenpiam videris, qui talem cum ferret stateram, vt posito ex vna parte boue, seu camelo & ex altera formicâ, iniustâ, pars illa bouis leuis esset adeo, vt celum vsque ascenderet, illa vera, formicâ, magno ad terram decideret impetu, quod fetres de ea

Ecl. 27. 17. **II.** Similitudo.

iudicium? O stateram dolosam, in quâ, quod grauioris, si ponderis, leue est, & leue, quod nullum habet esse, pondus quo nullum possit esse grauius.

Phariæos attende, qualem adferant stateram. In vna lance sua appendunt sacrilegia, furæ, periuuria, & illa nullus iudicant esse momentis, nullis ponderis; in altera collocant, in die festo curare infirmum, in die Sabbati in terram spicere, non abluere manus ad fructum panis comedendum, & hoc adeo graue iudicant, vt propter hoc tota commoueatur Respublica, tantum excitent tumultum, tantoque resonent boatu calumniatores. O per fidios ait Dominus: *Vt vobis scriba & Pharisæi: qui decimatis mentam & anethum, & cymimum, & reliquias, quæ grauiora sunt legi, iudicium*. Nota verbum, *grauiora legi*. Quis illos videat, eo tempore: quo mentam, anethum & cymimum colliguntur quo scrupulo contendant, vt tam fideliter horum decimæ soluantur, ita vt scrupulum mouerēt, si vel vnicum deesset granum, & sine scrupulo pauperum furabantur modos tritici quos secum in messem deferebant. O proditores, inquit Saluator: *Excolantes culicem & ca. melum deglutientes*. Domine, non hoc potest bibi vinum, culicem etenim illi incidit, & integros deglutiebant camelos. Conscientiam prætexunt, vt Pharisæi subeant prætorium, ob diei festi celebritatem, sicut & nullo arguntur scrupulo si Dei filium ipsos saluati festo omnium celeberrimo interficiant. Timidi si pomum illotis manducant manibus, & audaces vt pauperem, eius sanguinem, vulnera, calumitates deglutiant, & in hoc non magis morantur, ac si nihil esset. Quæritur istorum est in mundo numerus, mendaces in stateris, scrupulosi in ijs quæ nihilo referunt, & in hoc quod vix culpâ attingit venialem, at in grauissimis peccatis mortalibus cauteriatam habent conscientiam. Bonum est, virum esse timidæ conscientie, atque in omnibus suis actionibus circumpectum, vt Iobus *Verbar: inquit omnia opera mea, sciens quod non parceres delinquenti*. Et sapienter ait Sapiens: *Ecce tuus vir, qui semper est pauidus: qui autem in iniustis est dura, corruit in malum*. Optimè viro succedet, qui omnia sua veretur opera, num prudenter in hoc agat? Num Deum in hac offendat conuersione? Num in cibo temperantiam seruauerit? Qui nam, quæ sine illo temerarius procedat timore, nullius offenderet.

Tradunt medici quod qui venas habet amplissimas de facili manibus corruat iniustus, qui sagittas venarum illi infligit venetas, sicut enim venarum principium cor est, qui venas habet largissimas, quam diuissimum,

primū sagittæ venenum infecerit, ilico serpit ad cor, quo per latam graditur viam. Illi verò quibus venæ sunt delicate, tenues, & angustæ, minori damno subijciuntur: ob venarum enim tenuitatem tantâ non potest ad cor celeritate venenū accedere. Sic in mundo censeo contingere. Intet inimicos ambulamus, qui nobis sagittas infligunt venenatas: hi sunt mundus caro, diabolus. O quàm efficaces, quàm mortiferas sagittas ad leiciendum etiam p. tenuitimos: Sagittæ potentia acuta. Quas ejaculatur sagittas diabolus, dum mulierem inueneris elegantem: quàm mortiferum in te propria vibrat ca- ro spiculum: quàm insectum verbis missile mûdos in te dirigit, dum te dolentem cernit, ob receptum ab alio conuictum? Quæ le, dum opes confectis proximis, quas tuis p. his alioiare & incorporare facultatibus: I. fa. si, qui latissimas habent venas, l. beras conscientias, qui quidquid illis proponitur, respondent: quid refert quid ad rem, si talis vel talis deleter conuersatione? quid hoc tanti, si tantillo tempore lusu- suum accedamus hospitio? quis scrupulus si inter nos de ijs quæ in talis, vel talis edibus, vel in ciuitate aguntur, colloquamur? Heu quot ex illis corrunt, & quàm eorum pauci, quorum huius sagittæ venenim corda non penetrati? Quid Davidem perdidit, nisi aspectus & oculo- rum extensio sine timore curiosa? quid Euam euenit, nisi imperterrita cum serpente colloquio? Quid Salomonem traxit in ruinam nisi sibi certissimè arrogare, quod tantâ securus sapientiâ cum mulieribus liberrimè cõuersari posset idolo- latriæ? Quid Samsonem supplantauit, nisi abs- que vilo timore in sinu Dalilæ recumbere me- retricis? Quid hæc erant omnia, nisi latissi- mas habere venas ac respondere: quid hoc tan- ti refert: quid hoc ad rem? Tu perpende, tu mi- li loquere, vnde tibi hoc, vt conueris in adul- terium, & tu in peritium, & tu in iniustum cõ- tractum & vsurarium? Tu ipse nihil times, im- pridens tibi damnum conciliasti, & parui refert te iudicatas, sed nec in hoc, nec in altero rem esse estimabas alicuius ponderis: Nullum manus periculum, (audio D. Bernardum) quàm non timere periculum. Manus periculum est in securitate.

IV. Sancti vero angustas habent venas, timidi procedunt, vnde non facillè venenum eorum corda peruatit. Quo timore, quo scrupulo To- bias non anxibatur, dum die solemnè men- sae assideret: Manducans panem cum lactu & tre- more, memorans illum sermonem quem dixit Do- minus per Amos Prophetam, dies festi vestri cõuer- Hieron. Bapt. de Lanza Tom. II.

tentur in lamentationem. Quàm sibi timidus Iob, sic vt pactum inierit cum oculis suis, vt ne cogitarent quidem de virgine: Pepigi factus cum Tob 31.1. oculis meis vt ne cogitarem quidem de virgine, quibus scrupulis angere nos volebat Apost. dum diceret: Cum me u. tremore vestram salutem Philipp. operamini? Quinimò David: Seruite Domino in si. c. 2. 2. mora. Si in Deo seruendo timendum sit, an be- nefactum sit quod ago, an hæc mea placeat o- ratio, rem ium, opulque bonum Deo sit gratum, quid timendum cum Deus offenditur?

Itaque bonum est, timidū esse & in eo, quod 18 agis circum spectum at bonum non est stultum esse, & scrupulis moueri ridiculis Sapiens sis, cui proprium est cuique suum dare iustū pon- dus, æquamque mensuram Sapiens est (D. Bern. D. BERN. nardi sententiâ) cui quaque sapiunt, prout sunt. Ser. 160. in Cant. post medium.

Quod peccatum est, vt peccatum attendere, quod graue vt graue, quod leue vt leue nec stul- tus sis sicut illi qui sūt adeo perditū vt eius quod VII. nihil est angantur scrupulo, scrupuli inordinati vt scrupulum non sentiant in eo quod peccati inordi- est gratissimum, vt illis Saluator ostendit. Videt. nati.

re licet Patriarcham Iudam auxium, sollicitum, ne non seruet fidem, soluendo, quod ob actum inhestum nutui suæ Thamar promiserat, quam cognouerat: Certe mendacij arguere nos non potest. Nullo tamen scrupulo tergatur adu- terij, in fide deficiens quam proprijs tenebatur seruate coniugibus.

Ridet D. Chrysof. Herodem, qui in cœna illa execranda, scrupulo premebatur ne deesset ei quod iuramento puellæ saltatrici confirmarat, quem tamen non sentiebat, dum caput iuber au- ferri illi, quo maior non erat inter natos mu- lierum, Ioanni Baptistæ. Timore angebatur conscientia: Propter iuramentum. O te prodi- Marc. 6. torem exclamat: Et quomobrem quod grauidis e- 26. rat non timuisti? Nam si testes portari habere for- D. CHR. midabas, multo magis te meiuere oportuit, tot tan- Hom. 49. tosque iniquissima cœdis testes habere. Iudicat aut in Mat. b. expedite sacrilegi, quod Barabthas viueret, & ad Tom. 2. festi celebritatem conueniret, ei à Pilato vitam expostulare: nec timent eodem festo scilium Dei crucifigere, & virgere Pilatum, illi vitam adimat, quod ipsum illis Apostolus obiecit: Pe- Act. c. 5. tistis virum homicidam donari vobis, autorem ve- 14. rō vite interfecistis. En tibi mendacem Phariseo- rum stateram, pondusque falsatum. Imò & ab ipsis debuit didicisse Pilatus qui scrupulum iu- dicabat innocentem damnare non potestando, & manus abluendo, nec scrupulum habet morti adiudicans, quem innocium sciebat, & vi-

te bene merentem. Hoc quotidie contingit. Alii vitiis scrupulosum, si post acceptam synaxim exspectat, nec talis est in restitudo quae sibi confessarius illico facienda praecerat. Grauis scrupulus, num bene Evangelium intellexerim, & nullus, si contra proximum oblocutionibus, ac murmurationibus aures praebuerim attentissimas. Anxius scrupulus, si Sacrum, dicta confessione, accesserim auditorius, & num ea de causa integrum audierim, nullus, num integram fecerim satisfactionem. Tales hi sunt, nullo premuntur conscientiae remorsu, si patentes, fame interite permiserint (vt dicturi sumus) & maximo torquentur, si discipuli panem manibus manducant communibus. Optime igitur David: *Mendaces in faceris.*

§. 6. De vanis accidentibus solidam quaerit facere substantiam, quid pariter in Christi morte praetulerunt.

19 **P**orro videamus, qua id ratione efficiant, vt res adeo leuis, esse aliquid appareat. Quomodo disponit, vt nemo illos irideat, qui tale confexerit stragem? Vt decipiant de vanitate in ipsam. Vt decipiant, & quod intendunt, assequantur, sua praualent vanitate, suarum interponunt personarum auctoritatem, rem proponunt vt supremo totius orbis concilio determinaram. Ipsi personaliter accedunt. Ioanni Baptistae legatos miserunt: *Miserunt Sacerdotes & Levitas ad Ioannem.* Hic illi ipsi proficiscuntur, triunal supremum, quod Sanhedrin vocant, septuaginta duorum concilium, omnes illi Pontificum ornatu superbi, penulis suis, phylacterijs explicatis, simbrijs patentibus, magno strepitu, pompa non vulgari, vt illud tantummodo fidem ijs faciat, qui illos viderint, rem esse gravissimam, quam proficiscuntur tractaturi.

Primo hoc primicerium ponunt, quod ad ipsos spectet discipulos Saluatoris: *Discipuli tui,* inter eos etenim adeo religiosos, talisque vitae professores minimus etiam defectus, maximus censetur, & eminet vt in nitidissimo lino macula. Hac ratione illum summopere conantur extollere. Vtremque nomen affingunt transgressionis veterum statutorum, quae reuerentia & antiquitate praedecessorum sint veneranda, quorum instituta plura solent estimari, nec vnam tantummodo proferunt, sed & omnes *Traditiones seniorum.* q. d. eo quod agunt, discipuli tui,

funditus evertunt, quidquid ordinatum, praeceruntque seniores. Si totum huius Ecclesiae capitulum, quo consuunt totius regni sapientissimi, conueniret, omnesque curam ostenderent sollicitam eius quod sibi agendum esset, & magni laboris, ac multa pecunia sumptibus, medietate mitterent numerum Cancancorum, vt cum rege de eodem negotio conferret, hoc casu nullo alio examine, iudicaretur omnes, rem quae agitur, necessario esse gravissimam. Hoc illi faciunt, erantque illis haec conuictio, prout notat D. Leo Papa, quae vbi sunt, dum Pharisaeorum vanam auctoritatem, totius Synagoga, vitorumque maiestate. Cum Christo in concilio conueniunt, & quantumlibet diligenter inquirant, fingant, mentiantur, moliantur, non inueniunt ob quid eum morti adiudicent. Fallos sine numero plurimos adducunt testes, & nullos sibi conuenientes: *Cum multi falsi testes accessissent. Non erant conuenientes, testimonia corruerunt.* Concludunt illum tradere Pilato praefidi, vt autem nulla alia facta sit inquisitione, vel processu, morte dignus censetur, vanam sibi praualent auctoritatem, quocirca Christum fortioribus ac stricioribus vinculis furibus, tota suorum deducunt caterua stellularum, sequuntur illi phylacterijs, simbrijs, penulis, &c. vestiti magna maiestate virique magni nominis viri, & mundi totius praclarissimi, quatenus Pilatus illos conspicitur, praetermissis omnibus de Christi facinoribus multo peius haberet iudicium quam ipsi verbis petissent explicare. Proinde se grauatios sentiebant, ob interrogationem a Pilato sibi propositam: ipsum accedunt, Domine, huc hominem illum adduximus, vt eum morti adiudicet. Quare ab ipso Pilato: *Quam accusationem asseris aduersus hominem hunc?* Quid habetis in illum criminis? Sibi factam inuolent iniuriam, & respondent superbi: *Si non esset hic malefactor, non tibi tradissemus eum.* q. d. Ergone satis tibi non est, nos ipsos esse, qui illum tibi tradimus condemnandum? Nos ipsi principes & Sacerdotes, nos ipsi rectores, doctoresque populi, nos ipsi nostras interponemus personas, ac sacri totius auctoritatem Coniurij, nisi milleis esset mortibus obnoxius? Nihilominus sibi dari Pilatus urget satisfactionem, quod si sicut in hoc, ita & in ceteris se gessisset, iudex fuisset acquisitus.

Intro secedit cum Christo Pilatus, examinat causam, de criminibus obiectis inquirat, omnia